

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון תג ♦ שנה ט

פר' וארא ♦ מברכים שבט ה'תשפב

דברי אלוקים חיים
מרוך רבינו הגה"ק זיע"א

דברות קודש
מרוך רבינו עטר שליט"א

וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'

ופירש רש"י הק' דבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה,

והנה לפי רש"י קאי על סיום הפרשה הקודמת ששם כתוב ב' פסוקים שאמר משה רבינו לה' דכתיב "וישב משה אל ה' ויאמר אדוני למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתי, ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך, ולכאורה צריך להבין כפילות הלשון שאמר משה "למה הרעותה לעם הזה, "והרע לעם הזה", "והצל לא הצלת את עמך", וגם שמתחילה אמר "לעם הזה" ואחר כך סיים ואמר "והצל לא הצלת את עמך" ולא אמר כבתחילה "עם הזה", ואמר עמך, ולכן הדבר צריך ביאור

וגם השינוי לשון שאמר בתחילה "למה הרעותה" וסיים "והצל לא הצלת את עמך" וגם מה שכתב רש"י שה' דיבר עם משה משפט, על שהקשה לדבר למה וגו', מה הלשון "שהקשה לדבר", היה לו לומר שדיבר או שאמר וגו' וגם צריכין להבין מה חרי האף הגדול הזה על משה עד שכתוב במדרש שביקשה מידת הדין לפגוע במשה, ולפי שנסתכל הקב"ה שבשביל צער ישראל דיבר כן חזר ונהג עמו במידת הרחמים, והוא דכתיב ויאמר אליו ה' עכ"ל.

והוא תמוה הלא משה רבינו ע"ה היה מנהיג ישראל ובדין היה לו לשאול טעם עיכוב הגאולה ולמה ומדוע יש בזה קישוי דיבור שכתב רש"י שהקשה לדבר וכו' וגם מנין לו למשה לידע שזה לא רצוי לדבר כך שיחרה אף ה', כי הלוא זה היה כעין תפילה לה' שיחמול על עמו ישראל להצילם.

ונראה לומר בס"ד ומקודם נתרץ את לשון "שהקשה לדבר" על פי מאמר חז"ל במסכת ברכות (דף ל"ד ע"ב) דאיתא שם במשנה "אמרו עליו על ר' חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי זה מת, אמרו לו אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם אם שגורה תפילתי רבי יודע אני שהוא מקובל ואם לא יודע אני שהוא מטורף" ופירש רש"י שגורה, סדורה תפילתי בפי במרוצה ואינו נכשל ותחנית נובעת מלבי אל ה', כל שאני חפץ להאריך בתחנונים, ועל "שהוא מטורף" פירש רש"י שקאי על החולה שהוא מטורף, ולשון אחר פירש רש"י שקאי על התפילה שאם אין שגור בפיו יודע שהתפילה שהתפללו עליו, הוא מטורפת וטרודה ממנו ואינה מקובלת עכ"ל ולפי זה אפשר לומר שמה רבינו אמר למה הרעותה לעם הזה, בלשון תפילה ובקשת רחמים על ישראל, מכיון שלא היה התפילה שגור בפיו אלא היה מוקשה מלשון מטורף כלומר שהתפילה היתה מטורפת וטרודה וכמו שכתב רש"י בלשון אחר וכו"ל, ולכן לא היה לו למשה להמשיך בתפילה ולומר עוד "ומאז באתי אל פרעה וגו הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך"

המשך בעמ' ב'

ונתתי אותה לכם מ'ורשה אני ה' (ו, ח)

ר"ת של ל'כם מ'ורשה אני הוא הר"ת של ל'ומד מ'כל א'דם כמאמר המשנה (אבות ד, א) בן זומא אומר איזה חכם הלומד מכל אדם (אבות ד, א) איזהו חכם? הלומד מכל אדם, שנאמר: (תהלים קיט ט): "מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי"

וכפי שמפרש הברטנורא מכל מלמדי ואע"פ שהוא קטן ממנו. שכיון שאינו חס על כבודו ולומד מן הקטנים, ניכרים הדברים שחכמתו הוא לשם שמים ולא להתייר ולהתפאר בה.

שנאמר מכל מלמדי השכלתי. פירש הר"ב וסיפא דקרא כי עדותיך שיחה לי. כלומר הייתי למד תורה מכל מלמדי. ומבאר התוס' יו"ט דאין לפרש שר"ל שנעשה משכיל יותר מן מלמדיו שאין זה חדוש שלאחר שלמד האדם מלומדו הוא מתחכם ומשכיל בלמדו ואין חדוש שישכיל יותר ממה שהשכילו מלמדיו. דרך חיים. ומ"ש הר"ב כי עדותיך שיחה לי שכל כוונתי לשם שמים כיון שכל שיחתי היה בתורה. וזה נתן וצוה לנו ד' מורשה.

מתוך דא"ח ס"ג תשפ"א - אשדוד

וידבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר

רוח ומעבודה קשה (י, ט)

הנה ראינו כי העם לא שמע אל משה ולא התנחם בדברי הניחומים מקוצר רוח ועבודה קשה, בעוד שלפני כן האמינו לדברי משה על הצלתם, כפי שנאמר: בפרשה הקודמת "ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את ענים ויקדו וישתחו" (שמות ה, לא) מה ההבדל? מדוע אז קבלו וכעת לא? מבארים הראשונים שהשינוי הוא בגלל תוקף השעבוד, שהרי לאחר שמשה ואהרון באו אל פרעה והביאו בפניו את הדרישה לשלוח את בני ישראל, הגביר פרעה את השעבוד בגזרות חדשות.

ויש להתבונן הרי עם ישראל עמד בכל הדורות, בפני נסיונות קשים ומרים, ועמד בהם מה קרה במצריים, שלא החזיקו באמונתם מפני קושי השעבוד.

מפרש "אור החיים" הקדוש: "מקוצר רוח - אולי כי לצד שלא היו בני תורה, לא שמעו. ולזה יקרא 'קוצר רוח' - כי התורה מרחבת ליבו של אדם.

ומובא בספר הק' "ישמח ישראל" שהשבוע חל יומא דהילולא דיליה, "אין האדם זוכה להכנעה אמיתית אלא ע"י התורה, וע"י הכנעה שיועד כח-מה זוכה ל אמונה "על כן אכן "העם" האמין מתחילה, וכידוע מתי שמחזר "העם" רומז לדרגה נמוכה יותר, אלא שמתחילה היה אמונה של התלהבות, והיות שלא היו בני תורה לא זכו לאמונה והכנעה אמיתית.

יה"ר בזכות שנתחזק באמונה והכנעה אמיתית לצדיקים, בד בבד עם לימוד התורה הק' בטהרה, נזכה לגאולה האמיתית והשלימה מתוך רחמים וחסדים מגולים אמן.

קידושא רבא תש"פ - ב"ב

מידת הרחמים בדין

ועיין באור החיים הק' שכתב בזה הפסוק "וידבר אלוקים אל משה, ישב עליו בדין, ויאמר אליו אני ה', פירוש הגם שצריך לדון אותך, אליך אני נוהג מידת הרחמים, והא שדייק לומר: אליו אני ה', והטעם על דרך אמרם זכרונם לברכה (במס' ראש השנה ז'). למי נושא עון, למי שעובר על פשע, וידוע הוא כי משה עניו מאוד ומעביר על מידותיו יותר מכל הנבראים, ולזה נהג ה' עמו כמידה זו ונשא עונו שהיה ראוי לבוא עמו במשפט עליו, והוא אומר אני ה', ורמז למידת נושא עון, ואין כאן משפט אליו, ועוד רמז ה' סוד אומר ה' הוא אלוקים (מלכים א, יח, לט) והוא אומר וידבר אלוקים ויאמר וגו' אני ה' זה הוא גלוי יחוד ה' אשר גילה ה' סודו אל עבדו נביא נאמן ביתו.

ונביא גם כן דברי קודשו של הרבי ר' אלימלך ז"ע בספרו הק' נועם אלימלך בכוננת רש"י הק' ח"ל: וידבר אלוקים, דיבר איתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה, וכדאיתא במדרש שהטיח דברים כלפי מעלה, ובאמת ח"ו שמשה רבינו ע"ה יטיח דברים כלפי השם יתברך, רק זה היה מחמת גודל אהבת ישראל, חה מורה על גודל אהבת הבורא יתברך שמו, והפירוש הוא כך וידבר אלוקים וכו' כלומר אף על פי שהיה ראוי לדבר אתו משפט על שהקשה לדבר וכו' אך מחמת שהיה מגודל אהבת ישראל שהיא אהבת הבורא יתברך שמו, ולכן ויאמר אליו אני ה' שהיא אמירה רכה באהבה וכו' עכ"ל.

צמות עינתך

ימי השובבי"ם

והנה בימים האלו שהם ימי השובבי"ם שהם זמן תשובה ותיקונים כפי המבואר בספרים הק' ובפרט בכתבי האר"י ז"ל שהימים האלו מסוגלים מאוד לתשובה ולתיקון הנפש ומסוגלים מאוד להגאולה השלימה וכמ"ש וכימי צאתנו ממצרים אראינו נפלאות בגאולה העתידה שיהיה כעין גאולה הראשונה שגאל ה' את ישראל ממצרים ע"י נביא ה' משה רעיא מהימנא קדישא, ומובא האור החיים הק' שמשה בעצמו יהיה המשיח וגואל הראשון הוא גואל האחרון, ואנו צריכים להתחזק בימים אלו בלימוד התורה בקדושה ובתיקון המידות ובאהבת ישראל ובפרט באהבת חברים ורעים המקושרים יחד והעביר על מידותינו ולהיות נשא עון וכמ"ש באוה"ח הק' כנ"ל ואהבת ישראל שהוא אהבת הבורא כמ"ש הנועם אלימלך הנ"ל ובזכות זה זכה בימים האלו להגאל ברחמים גדולים ובחסדים מגולים ע"י משיח צדקינו אמן

(מרון רבינו ז"ע ב' ויגד משה)

הנה ימי השובבי"ם נתקנו לתשובה ותיקון המעשים ורבים נהגו בימים אלו להרבות באמירת תהילים

(פרן של צדיקים)

אילו ידעתם כחם של פסוקי תהי לים ופעולתם בשמי מרום, הייתם אומרים אותם בכל עת, תדעו שמזמורי תהילים שוברים כל המחיצות ועולים בעילוי אחר עילוי, בלי שום הפרעה ומשתטחים לפני אדון עולמים ופועלים פעולתם בחסד וברחמים (מכתבי צמח צדק)

מי שחשקה נפשו לדבקה בו יתברך ובשבחיו, אז ידבק עצמו בספר תהילים וכבר אמרו רבותינו ז"ל שהתפלל דוד המלך ע"ה שיאמרו זמירותיו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות כי אין לנו דבר גדול יותר מספר תהילים שכלול מן הכל, מרבים שבחים להם יתברך, ורבים מזמורים הם של בקשות מחילה וסליחה והכל מיד ה' השכיל דוד המלך ע"ה ברוח הקודש והאומר תהילים הוא כמתפלל והוא גם כן כעוסק בתורה, כי כבר ביקש דוד המלך ע"ה שיהיו מקבלין שכר הקוראים בתהילים כעוסקין בעמקי התורה בנגעים ואהלות

(שלה"ק)

צריך אדם לבקש מהש"ת בשעה שאומר תהילים שיתבטל כל הנגעי בני אדם בין ממי שאומר ובין מאחרים

(כ"ק האדמו"ר ז"ע בעל חוקי חיים)

ועל זה חרה אף ה' מכיון שאין התפילה רצוי לפניו יתברך כתוב "שתם תפילתי" וכמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ז) שיש מצב שהקב"ה תורף תפילתו ומצוותיו של אדם, וכתוב גם תרבו תפילה איננו שומע מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי ע"ש, ולכן היתה החרי אף על הריבוי התפילה דמכיון שראה משה שקשה לו הדיבור לא היה לו להמשיך בהדיבורים

חילק משה בין פשוטי העם לאנשי מעלה

ועוד אפשר לומר באופן אחר דהנה ידוע שיש להתפלל גם על רשעים שיחזרו בתשובה ויתמו חטאים ולא חוטאים וכמו שאיתא בגמרא במסכת ברכות (דף י') וגם כתוב מהאריז"ל שקודם התפילה יש לאדם לקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך ולומר זאת בפה מלא חה סגולה לקבלת התפילה.

ולפי זה אפשר לומר שמשה רבינו בדבריו להקב"ה אמר מתחילה למה הרעותה לעם הזה וגו' וגם אמר "הרע לעם הזה" ואח"כ אמר "והצל לא הצלת את עמך", ובזה הקשה לדבר וכאילו אמר משה לחלק בין פשוטי העם שאינם עושים כל כך רצונו של מקום ועל אלו אמר למה "הרעותה לעם הזה" ומאז ומאז בואי אל פרעה "הרע לעם הזה" כלומר שעיקר טענת משה היה למה הרע לעם, ולא אמר למה לא הציל אותם ה', ורק אח"כ אמר "והצל לא הצלת את עמך" שזה קאי על אנשי מעלה כלומר הצדיקים ועל זה דיבר ה' אתו משפט על שחילק בין פשוטי העם לאנשי מעלה, ולזה מדויק רש"י שכתב שדיבר ה' אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה, כלומר שחילקת בין "העם הזה" שאמרת רק "למה הרעותה" ועל אנשי מעלה אמרת "והצל לא הצלת את עמך" שהם אנשי מעלה הצדיקים שביקשת עיקר ההצלה רק על אנשים האלו הצדיקים ואנשי מעשה, ועל פשוטי העם ביקשת רק שלא יהיה הרעות ביותר ממה שהיה ולא ביקשת הצלה עליהם גם כן, חה היה החרי אף על משה רבינו ע"ה

למה הקשה משה לדבר

ובדרך רמז אפשר לומר לאידך גיסא שחרון ה' היה "למה הקשה לדבר" ולומר למה הרעות לעם הזה כלומר שה' הקפיד על משה רבינו למה אמרת זאת בקושי שהיה לך לומר זאת לו בלשון ברור בלא קושי ויהיה זאת שגור בפך, ללמד זכות על בני, שזה רצון ה' שילמדו זכות לפניו יתברך, ומשה דיבר זאת "בקושי" ולמה חרה עליו אף ה'.

דיבור קשה להמתקת הדינים

ועל הפסוק שמתחיל בלשון וידבר אליו ה' "שדיבור" הוא מלשון קשה ומסיים ויאמר אליו ה' שהוא לשון רכה אפשר לומר שאצל משה רבינו היה דיבור ה' אף שהיה דיבור קשה היה אצלו דיבור נח ורכה ביותר, וכמו שכתוב בפסוק מוסר השם אל תמאס וכתוב גם כן בפסוק במשלי "הוכח לחכם ואהבך", כלומר שהחכם יאהב את המוכיח חה כמו אב שמוכיח את בנו מאהבתו אליו כך הרגיש משה רבינו ע"ה אף שדיבר אליו ה' דיבור קשה, מ"מ אצל משה היה דיבור רך, ולכן אפשר לומר שנמתק הדין שהיה על משה רבינו ודיבר אליו ה' בנחת מלשון ויאמר שהיא אמירה רכה.

וגם זה ידוע אצל צדיקי אמת ובפרט בתלמידי הבעש"ט שהיה להם דרך רבות פעמים להמתיק את הדין מאדם ע"י דיבור קשה ולפעמים גם כן ע"י הכאה וקללה ועל ידם נמתק הדין הקשה שהיה על האדם, חה דרך שלא נאמר לכל אדם שיעשה כך כי זה מדובר בצדיקים שכל כוונתם לשם שמים ומסרו נפשם לעשות טובה לכל יהודי באשר הוא שם.

ולזה רצה ה' יתברך להמתיק הדין על משה רבינו וגם על ישראל עמו (שנקראו עם משה כדכתיב משה עמו ודרשו חז"ל עמו של משה), ולכן הדיבור הקשה המתק כל הדינים ולכן התחיל הגאולה ממצרים ע"י משה רבינו שליח ה' ונביא ה' ואב לנביאים.

עובדות חיים

הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן (ו' - כ"ו - כ"ז) פירש"י, "ש מקומות שמקדים אהרן למשה יש מקומות שמקדים משה לאהרן לומר לך ששקולים כאחד". מסופר: פעם שאלו תלמידיו את ה"חוזה" הקדוש מלובלין זיע"א, איך יתכן הדבר שיהיו שני בני אדם שקולים ושווים בכל ממש? הלא אמרו, "כשם שאין פרצופיהן שוין כך אין דעותיהן שוות?" השיב להם ה"חוזה", במה דברים אמורים כשבני אדם מחזיקים עצמם ל"יש", דעתו דעה, ממילא אינה יכולה להשתוות עם דעה אחרת, ואילו משה רבנו ואהרן הכהן, אמרו שניהם יחד "ונחנו מה", "שניהם לא תפסו מקום ובעיני עצמם היו חשובים פחות מעפר ואפר, לכן יכולים להיות שקולים ושווים בדעתם ממש.

וידעו מצרים כי אני ה' בנטתי את ידי על מצרים שמות (ז' - ה') מסופר: פעם שמעו את הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, בעת שקרא את פרשת יציאת מצרים, כיצד הוא מפרש לעצמו כל מכה ומכה בשפתו המדוברת, מתאר אותה לפניו בכל פרטיה. ומביע הנאה וקורת רוח, כאילו היא מתרחשת כעת לפניו והוא רואה אותה בעיניו. בעיקר עמדו חיים לנגד עיניו, סיפורי התורה בפרשת בראשית. והיה רגיל לומר, כל מי שמרגיש רפיון באמונה שילמד ספר בראשית.

ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם (ז' - י"ג). הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א התפרסם בדורו כאיש קדוש ובעל מופתים. פעם התגנב לחצרו משכיל אחד שהתחפש לחסיד, כדי לבחון מקרוב את מופתיו של הרבי. לאחר ששהה שם איזה זמן, יצא המשכיל ואמר שלא ראה שום מופת. ואף פירסם זאת באחד העיתונים. כשהראו לרבי את העיתון, אמר, אין פלא בדבר. התורה מעידה על בני ישראל "ויעש האותות לעיני העם ויאמן העם (ד' - ל' - ל"ד) ואילו פרעה ראה אותם האותות ונשאר בשלו "ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם" ללמדך שהכל לפי הרואה.

ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים (ח' - ח') הגאון רבי אברהם ברויידה מטרנופול זיע"א נזדמן פעם אחת לפונדק שבו התאכסנה חבורת ערבית החלו ה'משכילים' להתהולל 'משכילים'. בהגיע שעת תפילת בקולי-קולות, כדי להפריע לרב בתפילתו. בתגובה התחיל הרב להתפלל בצעקות עד שקולו הדהד בכל הפונדק. לאחר התפילה שאלו ה'משכילים' את הרב מדוע התפלל בצעקות רמות כל-כך. השיב רבי אברהם: "התורה מספרת שמשה רבנו התפלל להפסקת המכות על מצרים. תפילתו מוזכרת בלשון 'ויעתר, אחת, במכת צפרדע, נאמר 'ויצעק ויפרוש כפיו וכדומה. אולם פעם משה' מדוע צעק? אלא שכאשר רבבות אלפי צפרדעים מקרקרות בקולי-קולות, אין למשה ברירה אלא לצעוק, כדי שיוכל לשמוע את מה שהוא מוציא מפיו..."

כפיני חיים

וגם הקימותי את בריתי לתת להם את ארץ ישראל למורשה

מפני שני דברים אחד שישב בה כנען מאזני מרמה לפיכך תקיא אותם הארץ ממנה והשני לצד היות ארץ מגוריהם של האבות הק' אשר גרו בה והתהלכו בה בזה הכניסו בקרב הארץ ברכה וקדושה יתירה

(כ"ק אדמו"ר זיע"ב חוקי חיים)

וידעתם כי אני ה' אלוקים אם היה אדם יודע את האמת שהכל מהשי"ת לא היו מסתירין לו כלל, וכל ההסתר כדי שלא ידמה שממנו הוא.

(חידושי הרי"ם)

בזאת תדע כי אני ה' נ"ל דידוע דאם האדם חוטא ח"ו, אזי נעשה מסך המבדיל בינו לבין אביו שבשמים, וממילא תש אצלו כוח האמונה, אבל אם האדם שב אל לבו לשוב בתשובה שלימה לפני אדון הכל, אז סר ממנו המסוה שהיה על עיניו, ובא יבוא לידי אמונה שלימה לראות גבורת ה', ואין זאת אלא תשובה, זה שאמר הכתוב, בזאת פ' ע"י תשובה, תדע כי אני ה' תוכל לבוא לידי אמונה שלימה

(באר מנחם)

ויאמר משה לפרעה התפאר עלי וכו' דהנה אומות העולם בראותם איזה סיבה הבא עליהם טוב או לרעה, הם תולים בע"ז שלהם, אבל אין להם חשקות יותר לפארה ולשבחה מחמת הסיבה הזאת, ולא כן עם הקדוש העובדים את הקל חי יקום מכירים נפלאותיו ומשבחים ומפארים אותו ע"י פעולותיו, זהו שאמר משה רבע"ה לפרעה התפאר וכו' למען תדע וכו' כלומר בזאת תדע כי אין כה' אלוקיני, שכאשר תתלה בו הפעולה, ישא לבך לפארו בהסיבה הזאת וק"ל

(נועם אלימלך)

תנו לכם מופת דהאריז"ל כתב דצריך כל אדם להאמין שדיבור שלו עושה נחת רוח לבוראו, ופועל פעולות טובות לישראל וכשמאמין צריך לשמור דיבורו מכל שטות והבל, רק ללמד זכות על ישראל, וכשעושה זאת הקב"ה עושה מה שצריך לו על ידי הדיבור, זה מה שאמר תנו לכם מופת, שאתם יכולים לפעול ע"י דיבורכם, ובכן ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה וכו', שיש להם כח לעשות ממטה תנין ומתנין מטה ע"י הדיבור

(קדושת לוי)

ונתתי אותה לכם מ'ורשה אני ה' ר"ת אלם, עפי"מ דאחז"ל מ"ד האמנם אלם צדק תדברון, מה אומנתו של אדם בעוה"ז, יעשה עצמו כאלם, ולכאורה תמוה דאומנתו של אדם בעוה"ז להשלים עצמו בלימוד התורה ובעסק המצות, הכוונה א"א להשיג שלימות אומנות זה כי אם במי שמישים עצמו כאלם, והיינו דרמו קרא ונתתי אותה לכם מורשה דלזה צריך שיעשה עצמו כאלם ע"ד מה אומנתו של אדם בעוה"ז זה ר"ת אל"ם.

(ערוגות הבושם)

ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה (י; ט) אפ"ל ע"פ התרגום אנקלוס 'ומפולחנן הוה קשיא'. שהכח של פרעה לפלח אותם ולהחליש אומנתם היה ע"י קושיות שהכניס בקרבם על משה רבינו הצדיק שבדורם.

ביאורי חיים

מדוע מכת שחין נעשתה על ידי משה רבינו והרי היה לו הנאה מן הגחלים בבית פרעה

(ד) חילוק בין הכאה לזריקה
 לענ"ד נראה ליישב בס"ד דשאני מכת דם וצפרדע וכינים, ששם היה צריך משה להכות על העפר והמים וזה גנאי גדול, ולא ראוי לעשות כן, מאחר שהיה לו מהם טובת הנאה, ומשא"כ במכת שחין זרק משה פיח הכבשן לשמים, ואינו גנאי כל כך כיון שלא היכה את פיח הכבשן, אלא זרקו למעלה, וטבע העשן שעולה תמיד למעלה, ולכן לא היו גנאי.

(ה) הגחלים לא עשו לו טובה ישירות
 עוד נראה לתרץ בס"ד דבמים ועפר היה ממש טובה מהם למשה, ומשא"כ בגחלים לא היה לו טובה ישירות בגלל הגחלים, דאדרבה משה רצה לקחת הזהב, ולא הגחלים, ורק גבריאל דחפו שיקח הגחלת, ונמצא שצריך לשמור הכרת הטוב לגבריאל, ולא לגחלים.

(ו) מהגחלים היה לו גם נזק
 עוד נראה לענ"ד ליישב בס"ד שמעפר והמים היה רק טובה למשה, בשעה שנהנה מהם, ולא היה לו נזק כלל מהם, לכן היה צריך לשמור להם הכרת הטוב, אפילו כשצריך להכות המצריים, ומשא"כ מהגחלים אף שהיה לו טובה, מכל מקום גם קיבל מהם כוונה טובה, עד שנכווה לשונו (כמבואר במדרש שם), ולכן לא היה צריך לשמור לגחלים כל כך הכרת הטוב, במקום שעושה סך הכל לצורך הכאת המצריים.

מאת

הרה"ג **גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א**
 מו"צ בק"ק קראלי ומח"ס גם אני אודך

פיח כבשן הלך בכל ארץ מצרים, אך לא היה מכה על כל הגחלים.

(ב) מכת שחין הייתה על ידי הקב"ה
 ידידי הג"ר יוסף חיים מסעוד אבוחצירא שליט"א, מח"ס "מרי"ח ניחוח", וש"א"ס, תירץ עפ"י מה שכתב בפירוש התוספות על התורה, על הפסוק "וזרקו משה השמימה", וז"ל: מכה זו הייתה ע"י שלשתן, הקב"ה משה ואהרן. אהרן סייע לו שמילא חופניו מפיח הכבשן ונתנו ביד משה, ומשה זרקו, והקב"ה נהג הפיח בכל ארץ מצרים. וכו'. עכ"ל.

ועל פי זה יש לתרץ קושייתו שמכיון שמכה זו הייתה על ידי הקב"ה אהרן ומשה, ומשה לא עשה בה את עיקר פעולת המכה, אלא הקב"ה עשה עיקר המכה, שפיזר את הפיח, אם כן אין כאן חוסר הכרת הטוב כלפי הגחלים שהצילו אותו.

ג) מכת שחין הייתה על ידי אבק

ידידי הג"ר יוסף חיים אוהב ציון שליט"א, מח"ס "מאי חנוכה", וש"א"ס, תירץ על פי דברי הרמב"ן (שמות ט', ט') שכתב שמכת השחין היה ע"י אבק, שנכנס ע"י הרוח, ואבק שירד על האדם ועל הבהמה מעלה בהן שחין כי היה חם ושורף. ואם כן לפי דבריו לא היה כאן כלל גחלים, רק אבק, והיינו דודאי המכה נוצרה מפיח, אבל הייתה על ידי שינוי לאבק, ולכן אין זה דומה למכת דם ולמכת צפרדע וכינים.

בפרשתנו פרשת וארא כתוב, ויאמר ה' אל משה ואל אהרן קחו לכם מלוא חופניכם פיח כבשן וזרקו משה השמימה לעיני פרעה. (שמות ט', ח')
 בקובץ "עץ חיים" (קובץ ג', עמוד שפ"ד), העיר הרה"ג חיים מייזליש שליט"א, וז"ל: ידוע מה שאמרו חז"ל (שמו"ר ט', י') שלכן לא נעשו מכת דם וצפרדע על ידי משה, כי היה לו טובת הנאה מהמים כשהיה מונח בתיבה ושמרוהו מן הטביעה. [ומכת כינים לא היה העפר כדאי ללקות על ידי משה, לפי שהגין עליו כשהרג את המצרי ויטמנהו בחול, (רש"י שמות ח', י"ב)], וכתבו המפרשים, כי הטבע בעצמו איננה חפצה בהשתנות ענייניה, לכן אין מן הראוי לעשות בו שפטים (עיני אשד הנחלים). ולפי זה קשה הא דמצינו במדרש רבה (שמות י"א, ה') גבי מכת שחין, שזרקו משה ואהרן פיח הכבשן לשמים, והגיע עד הכיסא הכבוד, והקב"ה פיזרם על כל ארץ מצרים, שהוא גם כן נגד הטבע, והלא כשנתגדל משה בבית פרעה ניצל על ידי הגחלים, אחר שמלאך גבריאל דחף ידו כדי שיטלן, כידוע מהמדרש (שמו"ר א', כ"ו), וצ"ע. עכ"ל.

ובס"ד נביא כמה תירוצים.

במכת שחין לא הייתה מכה בגחלים
 הג"ר טוביה הלוי שולזינגר שליט"א, רב ואב"ד קרית אתא, תירץ (בקובץ הנ"ל גליון ה' עמוד שפ"ג אות ו') וז"ל: דבמכת דם לקה המים שנהפכו לדם, ובצפרדע לקתה הארץ, וכן כינים שהארץ לקתה, אבל במכת שחין מלא

מפעל החסד ובית התבשיל אשדוד

שע"י ארגון "מצמיח ישועות"

בנשיאות מרן רבינו הרה"צ מקראלי שליט"א

קרא ישע לעם נדבה

יהודים יקרים אנשי חסד השתתפו עימנו בהספקת "ארוחות חמות" במסגרת צהרון לילדים ממשפחות נזקקות במסגרת "סעדינו ואושעה: וכשאתם מחתנים בעשטומ"צ אנו נערוך עבורכם "סעודת עניים" אם רוצים אתם ישועה? יש לכם שמחה אזכרה וכו' פנו אלינו בהקדם למזכיר: ב: 055-6798152

לעילוי נשמת

הגה"צ ר' משה ב"ר מרדכי **וועבר** צצוק"ל
 נלב"ע יב כסלו תשפא

רוצים ישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו' תרמו בעין יפה וקחו חלק בהפצת המעיינות של

מרכז "אמונת חיים" קראלי

כתובת לתרומות תגובות ולקבלת הגליון
 רח' דב גור 20/23 אשדוד טל. 055-6798152
 באימייל: 3118494@gmail.com

לז"נ

הרה"ק שמחה **בונים** צצוק"ל
 בן הרה"ק מרדכי מנחם מנדיל ז"ע
מווארקי - אוטצוואק
 נלב"ע ב שבט תרסז

לזכר עולם יהיה צדיק

רביה"ק **יצחק צבי משה** ז"ע
 בן רבינו אביגדור ז"ע
מקראלי
 נלב"ע ביום ד טבת תשעט

לז"נ

הרה"ק **משולם זוסיא** ז"ע
 בן מו"ה אליעזר ליפמן ז"ל
מאנפולי
 יו"ד ג שבט